

Dansk Oplysnings Forbund
Løngangstræde 25, 4.
1468 København K
Telefon 70 20 60 20
www.danskoplysning.dk
hc@danskoplysning.dk

Kulturminister Uffe Elbæk
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

21. marts 2012

Åbent brev til kulturminister Uffe Elbæk

En million danskere tager ikke fejl!!

Igennem halvandet hundrede år har de tanker, som Grundtvig og Kold blandt andet stod fadder til, været vigtige kulturbærere i det danske samfund.

Oplysning, undervisning, dannelse, udsyn og en stadig søgen efter ny viden har på fineste vis gået hånd i hånd med dannelsen af sociale fællesskaber og har på denne måde været med til både at udvikle og flytte det danske samfund, men også til at skabe en fantastisk sammenhængskraft blandt folket og en klar følelse af, hvad det vil sige at være dansker.

En lang række uddannelser eller uddannelsesområder er udsprunget af initiativer, som er startet i aftenskoleverdenen, og som nu er blevet selvstændige områder på uddannelseskortet med egen lov eller lovområde. Nævnes kan for eksempel VUC, voksenspecialundervisningen, Daghøjskolerne, Den fri Ungdomsuddannelse, den kompenserende voksenspecialundervisning og Læse-, stave-, skriveundervisning.

Hvert år deltager over en million mennesker i de tilbud, som aftenskolerne sender på gaden, og de opleves hverken af aftenskolerne eller af deltagerne som støvede, og derfor kan det naturligvis også godt virke provokerende, når vores ret nye kulturminister Uffe Elbæk lidt kækt omtaler folkeoplysningsområdet som en noget støvet afdeling, som han godt nok ikke ved så meget om.

Uvidenhed kan naturligvis være en del af forklaringen på en sådan udtalelse, men når man har erobret ministertaburetten, kan det hverken bruges som undskyldning eller forklaring, at man er uvidende. Ved et skifte fra Undervisningsministeriet til Kulturministeriet tager det naturligvis tid at få overflyttet den viden, der før lå frit fremme, men at bruge det som forklaring på manglende viden ligner altså mere bortforklaring end et forsøg på seriøst at forholde sig til en aktuel dagsorden.

Brug os Uffe Elbæk!! Vi står klar både med tid og tanker for opdatering og for videreudvikling af et område, som har givet det danske samfund mange grundsten at

bygge videre på, og som også er parat til at levere nye stepstones eller at medvirke til at udvikle det fundament, som vi kan bygge vores fremtid på. Og i øvrigt glæder vi os over at være tilbage i Kulturministeriet; - vi har mange gode minder og oplevelser at tænke tilbage på i den forbindelse, og derfor er det også vigtigt, at dette brev opfattes som en fremstrakt hånd til samarbejde til glæde for Folkeoplysningen i Danmark.

Lad mig give bare nogle få eksempler på, hvad aftenskolerne arbejder med. Det er på ingen måde en udtømmende liste, for det første ville en sådan liste blive kæmpestor og uoverskuelig, og for det andet vil lokale tiltag eller aktiviteter forstyrre overblik og helhed.

Sundhed og bevægelse:

Et kæmpe stort område i aftenskolernes undervisning, hvor mange tusinde mennesker hver uge hele året rundt er aktive og gør en indsats for at holde kroppen i form til udfordringer både i forhold til den almindelige hverdag men også i forhold til at kunne klare at gå i gang med opgaver af mere intellektuel karakter enten i aftenskolen eller på en kompetencegivende uddannelse eller på jobbet.

Området dækker meget bredt fra fødselsforberedelse, efterfødselsmotion, mor-barn træning, far-barn leg, motorik og motion, babysvømning, varmvandsbassin for gigtramte, mave – baller – lår, yoga, træn din krop, rygtræning, hold kroppen i form, aktiv alderdom.

Instrumentalundervisning:

Det fine og nødvendige supplement til vore kommunale musikskoler.

Instrumentalundervisningen i aftenskolerne virker både som en vigtig fødekæde til musikskolerne, men også som de lidt ældres mulighed for at kunne blive bedre både på deres instrument og sammen med andre i et forpligtende sammenspil. Mange markante aktører findes rundt omkring i landet. Stort set hele rækken af orkesterinstrumenter gives der mulighed for at komme til at arbejde med; - lige fra stemmen over guitaren, violinen, klaveret, trommerne til de sjældnere blæseinstrumenter osv.

Informations- og Kommunikationsteknologi:

Folkeoplysningen er i høj grad medvirkende til at hjælpe den brede del af befolkningen i gang med og derefter videre med de nye former for informationsteknologi. Kravet om mere og mere udtalt digital kommunikation med det offentlige giver samfundet en opgave at løfte f.eks. i forhold til de mange ældre medborgere, der ikke færdes hjemmevant med computere, e-mails og e-post, mobiltelefoner og smartphones. Denne opgave er folkeoplysningen en helt naturlig medspiller i løsningen af, og vi tager med glæde del i arbejdet.

Specialundervisning:

Her gives der mulighed for, at mennesker, der ikke har mulighed for at følge undervisningen på et almindeligt hold i aftenskolernes mangfoldige tilbud, kan modtage undervisning på små hold. Grupperne, der modtager denne undervisning, spænder fra alle former for de tilfælde, hvor fysiske handicap ikke gør det muligt at deltage på det store hold, til mennesker, hvor psykiske problemer sætter grænser for, hvilke aktiviteter, man kan være med i. Uden denne mulighed for at tilrettelægge undervisningen på små hold ville disse mennesker ikke kunne deltage i den undervisning, som deres intellekt ellers tilsiger. Det er en helt unik mulighed, som der for alt i verden skal værnes om.

Sprog:

Selv om sprogundervisningen i aftenskolerne gennem en længere årrække har lidt under en svær konkurrence fra andre udbydere, så er der nu igen uomtvistelig stor fremgang. Det betyder, at rigtig mange mennesker vælger denne løsning eller vej, når de ønsker at dygtiggøre sig i et fremmedsprog. Målet er vidt forskelligt for dem, der er med, og det spænder helt sikkert lige fra almindelig nysgerrighed og lyst til at kende mere til et fremmed sprog; - til at man ønsker at få mere ud af samværet med de lokale, når man næste gang rejser på ferie eller opdagelse i udlandet, eller til at man har brug for at skærpe sig for at blive klar til en uddannelse, hvor det fremmede sprog indgår.

Kreative fag:

Det er nok her, kæden ofte hopper af for mange, som kun har et perifert kendskab til, hvad aftenskolerne står for i dag. Det er hverken peddigrør eller pileflet, der dominerer, og det er bestemt ikke støv eller mangel på nye ideer og udvikling, der er kendetegnet for dette område. Teknikker, farver, lys og materialer udfordrer deltagerne, og fritidsundervisningen i aftenskolerne leverer både stof til eftertanke hos deltagerne og hos tilskuerne. Og et ophold på en aftenskoles kunsthold er mange gange den læring og inspiration, der skal til for at springet til den store drøm om uddannelse inden for området kan blive til virkelighed.

Foredrag og debatarrangementer:

Hvorfor er der tusindvis af danskere, der uge efter uge lader sig inspirere gennem deltagelse i et foredrag i en aftenskole? Kan man fordybe sig i et stof eller et område ved at lytte til en fortælling? Har den tradition ikke bare overlevet sig selv? Kan man virkelig blive inspireret til at tage på pilgrimsvandring ved at se lysbilleder og ved at høre et engageret menneske give billederne liv og indhold? Skal der overhovedet være plads til debat i et moderne samfund? Der bliver igen og igen stillet skarpt på debatter om samfundet omkring os og om de ting, der sker ude i verden. Mon der virkelig er flere tusinde mennesker, der tager fejl hver uge; - og de fleste gentager fejlen ugen efter?

Nej, virkeligheden er jo nok en helt anden!

Kære Uffe Elbæk. Nu er der lidt mere reel viden at bruge, når folkeoplysningen skal kommenteres, og når betydningen skal vurderes i en bredere forstand. Forhåbentlig kan denne viden bruges, så vi får glæde af den både blandt de mange aktører, der finder undervisere, skaffer egnede lokaler og sørger for et frugtbart miljø omkring de mange meget forskelligartede fag og aktiviteter, men naturligvis også, så glæden kan få lov til at brede sig til den store flok danskere, der fylder rammerne ud. Og når det er håndteret og på plads fremadrettet, så vil samfundet i bred forstand også kunne nyde gavn af en aktiv og nysgerrig befolkning.

Det er klart, at du som minister også skal have en økonomi til at hænge sammen, og jeg vil rigtig gerne mødes med dig for at anskueliggøre, at folkeoplysningen slet ikke tilnærmelsesvis koster det i forvejen ret beskedne beløb, der er afsat til det i kommunernes budgetter.

Jeg vil levere et columbusæg til dig, som skaffer øget aktivitet i samfundet, som giver overskud til den samlede samfundsøkonomi, og som alt andet lige vil generere flere arbejdspladser, uden at det koster samfundet noget. Tænk at kunne give det videre til Folketinget; - tænk at kunne give kommunerne et livgivende skub i en svær tid.

Med til regnestykket hører også, at aktive mennesker ikke er syge mennesker. Mennesker, der holder sig selv fysisk og åndeligt aktive, er ikke nær så hyppige brugere af vores sundhedssystem. Lægebesøg er sjældnere, men først og fremmest spares der store mængder af medicin. Ikke bare sparer det masser af penge for statskassen, men det giver også gladere, sundere og mere aktive medborgere.

Lad mig stille dig et par spørgsmål, Uffe Elbæk.

- Ser du en sammenhæng mellem den folkeoplysende voksenundervisning og den udvikling, det danske samfund har været inde i set over en periode, som i hvert fald dækker flere generationer?
- Tror du på, at der er en sammenhæng mellem de tilbud, som den folkeoplysende voksenundervisning giver på instrumentalområdet og den rekruttering, der finder sted til såvel den kommunale musikskole som til hele musikkulturen i øvrigt?
- Tror du, at de tilbud inden for sundhed og bevægelse, som den folkeoplysende voksenundervisning stiller til rådighed, er en brugbar og vigtig brik i kampen for folkesundheden i Danmark?
- Har foredrag, som folkeoplysende element, overlevet sig selv? Ser du den samme værdi, som de mennesker, der deltager, og som føler sig beriget ved at være med?

- Ser du værdien i, at samfundet giver mennesker med handicap mulighed for at deltage i den folkeoplysende voksenundervisning på lige fod? Eller har du tanker om at ændre på dette område?
- Tror du, at den folkeoplysende voksenundervisning kan være med til at løfte den generation, som ikke er vokset op med informationsteknologiens muligheder ind på et niveau, hvor kommunikationen med kommunen, med bankerne og med de yngre i familien bliver en overskuelig og positiv oplevelse?
- Er der nogen mening i det, når aftenskolerne holder udstilling af elevernes værker? Og tror du på, at det arbejde, som den folkeoplysende voksenundervisning gør på dette område, er vigtig både for den almene dannelse af mennesket, men også i høj grad som rekrutteringsafsæt til fortsat arbejde og uddannelse i den kreative verden?
- Tror du på, at man er sjældnere hos lægen og bruger mindre medicin, når man er fysisk eller åndelig aktiv?
- Og tror du på, at den folkeoplysende voksenundervisning spiller en aktiv rolle for mange danskere?

Tilbage står blot at sige, at støvet for længst er banket af! Aftenskole er jo ikke aftenskole længere i den traditionelle forstand. Tilbuddene ligger nu spredt på alle døgnets lyse såvel som mørke timer; - både fordi arbejdsmarkedet har ændret sig, men også fordi aftenskolerne henvender sig til mange af de grupper, der er åbne for aktiviteter på andre tidspunkter. Måske skulle man hellere kalde aftenskolernes tilbud for fritidsundervisning, men så risikerer man at løbe ind i en række andre fordomme om både økonomi, ringere kvalitet, mindre seriøsitet mm., så det afholder vi os fra!

Den modernisering eller udvikling, som aftenskolerne har været inde i for at være en aktiv og tilpasset del af det samfund, som vi kender i dag, er ganske enkelt helt enestående. Moderniseringen gælder hele vejen rundt lige fra emne over indhold og underviser til de fysiske rammer og markedsføringen samt kundekontakten med tilmelding og nye betalingsmuligheder. Kodeordet er hele tiden: Kvalitet – kvalitet – kvalitet. Rigtig mange steder foregår tilmelding og betaling on-line. Apps og tablets forekommer nu også mange steder i denne del Danmark. Og programmer og annoncer har i den grad ændret karakter over de sidste år. Også her er det den nye teknologi, der tager over og viser vej.

Dansk Oplysnings Forbund er i den grad parat til at indgå i løsningen af nogle af de opgaver, som kommunerne står over for. Det kunne være forebyggelse, eller det kunne

være bevægelsesområdet, eller det kunne knytte an til året for aktiv aldring gerne i nær tilknytning til rapporten fra Ældrekommissionen, og det kunne være ....

Uffe Elbæk, jeg glæder mig til at fylde endnu mere brændstof på din folkeoplysende tænketank.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ingolf Christensen', written in a cursive style.

Ingolf Christensen

Herning

Landsformand DOF (Dansk Oplysnings Forbund)